

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 1 och 2 §§ lagen om räntestöd till Finlands Exportkredit Ab och om ersättning för bolagets valutakursförluster samt om statsborgen för bolagets kreditgivning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om räntestöd till Finlands Exportkredit Ab och om ersättning för bolagets valutakursförluster samt om statsborgen för bolagets kreditgivning ändras. Med stöd av lagen kan staten betala Finlands Exportkredit Ab räntestöd för finansiering av krediter som beviljats för finansiering av export med s.k. OECD-villkor och för finansiering av vissa specialkrediter. Enligt gällande lag kan staten ge räntestödsförbindelser för finansiering av lån uppgående till högst 3000 miljoner mark vilka beviljats under åren 1990—1995. I denna proposition föreslås att bevillningsfullmakten skall förlängas till att gälla åren 1990—1996 och höjas till 6 000 miljoner mark. Regeringen har för avsikt att utreda,

om lagen kan ändras senast från ingången av 1997 så att parallellt med Exportkredit också godkända affärsbanker inom EU kan bevilja exportkrediter med OECD-villkor på samma villkor som Exportkredit.

Statsrådet har enligt lagen dessutom rätt att ge Exportkredit förbindelser om att staten skall betala de valutakursförluster som eventuellt föranleds av de utländska lån som bolaget upptar 1990—1995 för att finansiera de lån som bolaget beviljar. I propositionen föreslås att också denna frist skall förlängas till att gälla åren 1990—1996.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Räntestöd för utlåning

Med stöd av lagen om räntestöd till Finlands Exportkredit Ab och om ersättning för bolagets valutakursförluster samt om statsborgen för bolagets kreditgivning (1364/89) har statsrådet rätt att på de villkor som statsrådet bestämmer ge Finlands Exportkredit Ab, nedan Exportkredit, förbindelser om att staten skall betala skillnaden, ökad med 0,25 procentenheter, mellan anskaffningskostnaderna för de lån som bolaget upptar för att finansiera de lån på totalt högst 3000 miljoner mark som det beviljar 1990—1995, och räntan på de lån som bolaget beviljar.

Räntestöd kan med stöd av lagen betalas för de krediter av Exportkredit för vilka förutsätts offentligt stöd och vilkas räntenivå är lägre än marknadsräntan. Sådana är krediter för finansiering av kapitalvaror och tjänster i anslutning till dessa samt av projektexport, vilka Exportkredit beviljar på de exportkreditkonsensusvillkor som Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) rekommenderar samt vissa specialkreditarrangemang som baserar sig på avtal mellan Finland och kredittagarlandet.

Om utbetalningen av räntestöd för fartygsfinansiering enligt skeppskreditavtal som Exportkredit har beviljat med OECD-villkor samt för blandkrediter, d.v.s. krediter som skall beviljas för den ekonomiska ut-

vecklingen i utvecklingsländerna, stadgas särskilt.

På grund av den allt hårdare internationella konkurrensen stöder flera länder sin exportindustri på olika sätt. För att stävja den konkurrens som försiggår på finansieringsvillkor har OECD-länderna avtalat om kreditvillkoren för krediter som stöds med offentliga medel och beviljas för minst två år. I denna s.k. exportkreditkonsensus fastställs krediternas minimiräntor, maximikreditandelar och -tider samt tidpunkten för amorteringarna. Om den senaste ändringen av OECD-exportkreditkonsensusen nåddes samförstånd avtalsstaterna emellan inom OECD våren 1995. Ändringen träder i kraft i full skala efter en kort övergångstid den 31 augusti 1996.

Enligt ändringen indelas de länder som är föremål för export i två grupper i stället för de tidigare tre, utgående från nivån på bruttonationalprodukten. Kreditvillkoren bestäms per landsgrupp på så sätt att kredittiderna för exportfinansiering som gäller länderna i grupp II (fattiga utvecklingsländer och mindre industrialiserade länder) är längre än för länderna i grupp I (rika industriländer). Räntenivån i båda grupperna av länder baserar sig på kommersiella referensräntor, dvs. s.k. CIRR-räntor (Commercial Interest Reference Rate) som fastställs månadsvis av OECD och som härleds från ifrågavarande valutors marknadsräntor. Räntan fastställs senast vid den tidpunkt när exportaffären ingås eller vid den tidpunkt när kreditgivaren avger en förbindelse, enligt den räntenivån som gäller just då. Räntan är fast under hela kredittiden. I enlighet med konsensus kan kreditgivaren alternativt redan i det skede då förhandlingar om affären förs ge bindande kreditlöften, där den ränta som uppges är CIRR-räntan i valutan i fråga den dag då löftet avges, ökad med en tilläggs marginal på 0,2 procent. I egenskap av kreditgivare är Exportkredit bundet vid räntan ofta redan i månader eller i vissa fall i flera år innan krediten lyfts. De s.k. SDR-krediterna, som kan tillämpas på länder i grupp III enligt den tidigare landsklassificeringen, slopas helt från den 29 februari 1996.

Det är viktigt för Exportkredit att få räntestöd för kreditgivning med OECD-villkor, eftersom det på kapitalmarknaden ofta inte alls eller åtminstone inte till godtagbara kostnader finns möjligheter att skydda sig mot ändringar i räntenivån. På grund av att

förfarandet för bekräftelse av räntan i enlighet med OECD-exportkreditkonsensus sker så tidigt är det möjligt att i det skede då Exportkredit kan förbinda sig i sin medelanskaffning, har räntenivån på marknaden stigit betydligt från den räntenivån som lovats för en kredit med OECD-villkor. Härvid kan krediten under hela kredittiden vara förlustbringande för finansören. För att förlusten skall kunna täckas är statligt räntestöd nödvändigt. I en motsatt situation där Exportkredits kostnader för medelanskaffning underskrider utlåningsräntan, gottgör Exportkredit staten den uppkomna räntedifferensen minskad med beloppet för administreringsarvodet.

1.2. Ersättning för valutakursförluster

Statsrådet har också enligt 2 § 1 mom. lagen rätt att ge Exportkredit förbindelser om att staten skall betala de valutakursförluster som eventuellt föranleds av de lån som bolaget upptar 1990—1995 för att finansiera de lån som bolaget beviljar. Uppräthållandet av Exportkredits internationella kreditvärdighet tillåter inte att betydande kursrisker tas. Därför är det fortsättningsvis motiverat att de kursförluster som eventuellt föranleds av de lån som bolaget upptar för att finansiera sin utlåning i särskilda fall kan ersättas med statens medel.

Enligt 2 § 2 mom. lagen får lån som avses i gällande lag och i 1 § 2 mom. (853/88) lagen om räntestöd till Finlands Exportkredit Ab vid upplåning utomlands 1986—1989 och om ersättning för dess valutakursförluster samtidigt vara utestående till ett totalbelopp av högst 5000 miljoner mark.

2. Föreslagna ändringar

2.1. Allmänt

Sedan Finland vid ingången av år 1995 anslutit sig som medlem till Europeiska unionen har landet varit tvunget att anpassa sin nationella lagstiftning och verksamhet till de regler som Europeiska gemenskapen (EG) har godkänt. Vid förhandlingarna om anslutningen beviljades Finlands Exportkredit Ab, Kera Ab och Finnfund Ab en undantagsställning i förhållande till rådets första direktiv om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva

verksamhet i kreditinstitut (77/780/EEG), nedan första direktivet om kreditinstitut. De sammanslutningar som har fått denna undantagsställning skall anpassa sin verksamhet så att de agerar endast på sitt eget speciella verksamhetsområde och inte i sin verksamhet med stöd av sin undantagsställning snedvrider konkurrensen med övriga kreditinstitut som avses i första direktivet om kreditinstitut, såsom affärsbankerna.

Exportkredit beslöt våren 1995 att avstå från den undantagsställning som bolaget har beviljats och det ändringsförfarande som gäller detta är anhängigt i EG. Betydelsen av undantagsställningen hade begränsats endast till bolagets verksamhet i Finland och den skulle främst ha gällt bestämmelserna om solvens och riskkoncentration. Med erhållandet av undantagsställningen sammanhängande ett villkor som skulle ha begränsat bolagets medelanskaffning, vilket i praktiken skulle ha gjort verksamheten i dess nuvarande form omöjlig. Sedan ändringen har fastställts är Exportkredit verksamt enligt samma kreditinstitutsregler som gäller för de andra kreditinstituten, och bolaget har ingen undantagsställning utgående från lagstiftningen. Exportkredit fortsätter dock som den instans som i Finland på uppdrag av staten beviljar sådana exportkrediter som stöds ofentligt och har godkänts av OECD.

På handels- och industriministeriet har det utretts om möjligheten att bevilja exportkrediter med OECD-villkor borde breddas t.ex. i riktning mot affärsbankerna. Tills vidare har man dock inte kunnat enas om någon verksamhetsmodell, inom ramarna för vilken en dylik breddning kunde ske. I fråga om detta måste det betonas att affärsbankerna redan i dagens läge kan bevilja exportkrediter med OECD-villkor, om de är beredda att bära den ränterisk som ingår i krediterna. Avsikten är dock att utreda, om lagen kan ändras under 1996 så att parallellt med Exportkredit också affärsbankerna inom EU senast från ingången av 1997 skall kunna bevilja exportkrediter med OECD-villkor med samma räntestöds- och räntegottgörelsevillkor som exportkredit. Den nya lagstiftningen och det finansieringssystem för export med OECD-villkor som grundar sig på denna bör beredas med omsorg. En förlängning av det nuvarande systemet med ett år är ändamålsenligt också därför att bevilningsfullmakterna enligt gällande lag går ut vid utgången av 1995.

I propositionen föreslås att brukstiden för de bevilningsfullmakter som avses i lagens 1 och 2 §§ skall förlängas från utgången av 1995 till utgången av 1996.

2.2. Räntestöd för utlåning

Genom tillgången på exportkrediter med OECD-villkor bör den finska industrins internationella konkurrenskraft också i fortsättningen tryggas. De ändringar som godkändes inom OECD våren 1995 kan tidvis öka efterfrågan på krediter med marknadsvillkor, men den fasta räntan enligt OECD-avtalet också när det är frågan om långa kredittider är en viktig faktor i synnerhet för kredittagare i de mindre utvecklade länderna. Exportindustrins offertverksamhet i synnerhet i fråga om produkter som förutsätter lång kredittid inriktas i framtiden allt mera på andra än de industrialiserade länderna.

Bevilningsfullmakten för räntestöd enligt gällande lag räcker inte till för att täcka det behov av räntestöd som redan givna kreditlöften och de som kommer att ges senare medför. Utgående från erfarenheter under en lång tid vet man att av de avgivna kreditlöfterna med OECD-villkor genomförs i genomsnitt 15 procent som kreditreservationer och i sinom tid som krediter. Av den gällande bevilningsfullmakten har 2530 miljoner mark använts till räntestödsförbindelser, vilket gör att den oanvända delen är ca 470 miljoner mark. Man vet redan nu att räntestödsförbindelser om ca 900 miljoner mark behövs för de finansieringsuppgifter på SDR-basis som erhållits före utgången av 1994. Det maximibelopp på 3000 miljoner mark som lagen tillåter torde därmed uppnås redan hösten 1995. Å andra sidan kommer den räntestödsförbindelse om 1 miljard mark som fås för nya finansieringsuppgifter med OECD-villkor under 1995 inte att räcka till. När de finansieringsuppgifter om vilka man just nu förhandlar beaktas behövs räntestödsförbindelse för krediter också på ca 0,5 miljarder mark. Dessutom uppskattas det att nya finansieringsuppgifter med OECD-villkor kommer att fås under 1996 till ett värde av 1,0—1,5 miljarder mark.

För att trygga Exportkredits verksamhetsmöjligheter vid finansieringen av den finländska exporten bör bevilningsfullmakten för räntestöd enligt lagen höjas med 3000 miljoner mark. Härvid räcker bevil-

ningsfullmakten till för att utöver finansieringen med OECD-villkor av exporten till utvecklingsländerna också täcka exportfinansieringen till andra länder, till vilka exportfinansiering som understöds enligt OECD-avtalet och EG:s stadganden kan beviljas. Räntestöd kan också användas för eventuella specialkrediter som skall skötas på särskilt uppdrag av staten. Samtidigt föreslås det att giltighetstiden för den beviljningsfullmakt som gäller räntestöd skall förlängas från utgången av 1995 till utgången av 1996.

Utgående från de räntestödsförbindelser som getts Exportkredit har staten 1990—1995 betalt totalt 6,1 miljoner mark i räntestöd. Detta räntestöd har förmedlats de kredittagare till godo som har köpt finska exportprodukter, i form av en kreditränta som har varit förmånligare än marknadsräntan. Under motsvarande tid har till staten influtit totalt 54,4 miljoner mark i räntenytta i och med att Exportkredits kostnader för medelanskaffning i regel har underskridit den ränta som kreditkunderna betalar. I räntenytta har staten hittills redovisat 28 miljoner mark. Av beviljandet, realiserandet och administreringen av krediter med OECD-konsensusvillkor får Exportkredit endast den i lagen nämnda årliga administreringsersättningen om 0,25 procent. Administreringsersättningen motsvarar i genomsnitt Exportkredits kostnader för beviljandet, realiserandet och skötseln av krediterna.

2.3. Ersättning för valutakursförluster

Exportkredit har inte med stöd av den lag som avses i propositionen ansökt om förbindelse om ersättning av valutakursförluster. Med stöd av lagen om räntestöd till Finlands Exportkredit Ab vid upplåning utomlands 1986—1989 och om ersättning för dess valutakursförluster har statsrådet gett Exportkredit en förbindelse om ersättning för valutakursförluster. Av den s.k. saldoutjämningskredit på 2,1 miljarder mark som ingicks år 1988 med f.d. Sovjetunionens utrikeshandelsbank, Vnesneconombank, har under åren 1990—1995 uppkommit totalt 445,3 miljoner mark i kursförluster som skall ersättas. Denna kredit kan ännu under de följande två åren ge upphov till kursförluster som skall ersättas. Det exakta beloppet av dessa är det inte möjligt att beräkna till följd av de fort-

gående fluktuationerna i valutakurserna. Kreditarrangemanget medför efter år 1996 inga kursförluster som staten måste ersätta.

I dagens läge vet man inte om några nya kreditarrangemang där realiserandet skulle förutsätta att förbindelser om att ersätta valutakursförluster ges. Beredskap att ge nya förbindelser bör fortsättningsvis finnas för att en mångsidig exportfinansiering skall kunna tryggas med samma villkor som står till buds i konkurrentländerna. Till följd av detta föreslås det i propositionen att giltighetstiden för fullmakten att bevilja kursskyddsförbindelser skall förlängas från 1995 till utgången av 1996.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid handels- och industriministeriet i samråd med Finlands Exportkredit Ab. Över propositionen inbegärdes utlåtande av utrikesministeriet, finansministeriet, Statsgarantcentralen, Finlands Exportkredit Ab och Finlands Bankförening rf.

4. Propositionens ekonomiska och organisatoriska verkningar

I den internationella räntesituation som för närvarande råder förorsakar statens räntestödsförbindelser inga kostnader för staten. Eftersom med arrangemanget sammanhänger ett villkor enligt vilket Exportkredit gottgör staten för den nytta som uppkommer när Exportkredits kostnader för medelanskaffningen, utökade med ett administrationsarvode på 0,25 %, understiger den kreditränta som kreditkunderna betalar, förtjänar staten i en räntesituation lik den som råder idag under 1996 några miljoner mark. På motsvarande sätt kan förbindelserna medföra att staten blir tvungen att betala räntestöd, om räntesituationen förändras i väsentlig grad från den nuvarande. Storleken på räntestödet är svår att beräkna, men utgående från tidigare erfarenheter kan den beräknas förbli mindre än beloppet av den räntenytta som har redovisats eller senare skall redovisas till staten.

Verkningarna av eventuella nya valutakursförbindelser är det inte möjligt att presentera några uppskattningar om, eftersom det i detta nu inte är aktuellt med några kreditarrangemang med vilka användning av

förbindelser om att ersätta valutakursförluster skulle sammanhänga. Inte heller känner man till några kommande projekt i vilka kursskyddsförbindelser skulle behövas.

Propositionen har inga organisatoriska verkningar.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart den har antagits och blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 1 och 2 §§ lagen om räntestöd till Finlands Exportkredit Ab och om ersättning för bolagets valutakursförluster samt om statsborgen för bolagets kreditgivning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 29 december 1989 om räntestöd till Finlands Exportkredit Ab och om ersättning för bolagets valutakursförluster samt om statsborgen för bolagets kreditgivning (1364/89) 1 § och 2 § 1 mom., sådana de lyder i lag av den 20 mars 1992 (242/92), som följer:

1 §

Statsrådet har rätt att på de villkor som statsrådet bestämmer ge Finlands Exportkredit Ab förbindelser om att staten skall betala skillnaden, ökad med 0,25 procentenheter, mellan anskaffningskostnaderna för de lån som bolaget har upptagit för att kunna finansiera de lån på totalt högst 6000 miljoner mark som det beviljar 1990—1996 och räntan på de lån som bolaget beviljar.

2 §

Statsrådet har också rätt att på de villkor som statsrådet bestämmer ge förbindelser om att staten skall betala de valutakursförluster som eventuellt föranleds av de utländska lån som bolaget upptar 1990—1996 för att finansiera de lån som bolaget beviljar.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 13 oktober 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Handels- och industriminister *Antti Kalliomäki*

2.

Lag**om ändring av 1 och 2 §§ lagen om räntestöd till Finlands Exportkredit Ab och om ersättning för bolagets valutakursförluster samt om statsborgen för bolagets kreditgivning**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 29 december 1989 om räntestöd till Finlands Exportkredit Ab och om ersättning för bolagets valutakursförluster samt om statsborgen för bolagets kreditgivning (1364/89) 1 § och 2 § 1 mom., sådana de lyder i lag av den 20 mars 1992 (242/92), som följer:

Gällande lydelse

1 §

Statsrådet har rätt att på de villkor som statsrådet bestämmer ge Finlands Exportkredit Ab förbindelser om att staten skall betala skillnaden, ökad med 0,25 procentenheter, mellan anskaffningskostnaderna för de lån som bolaget har upptagit för att kunna finansiera de lån på totalt högst 3 000 miljoner mark som det beviljar 1990—1995, och räntan på de lån som bolaget beviljar.

2 §

Statsrådet har också rätt att på de villkor som statsrådet bestämmer ge förbindelser om att staten skall betala de valutakursförluster som eventuellt föranleds av de utländska lån som bolaget upptar 1990—1995 för att finansiera de lån som bolaget beviljar.

Föreslagen lydelse

1 §

Statsrådet har rätt att på de villkor som statsrådet bestämmer ge Finlands Exportkredit Ab förbindelser om att staten skall betala skillnaden, ökad med 0,25 procentenheter, mellan anskaffningskostnaderna för de lån som bolaget har upptagit för att kunna finansiera de lån på totalt högst 6 000 miljoner mark som det beviljar 1990—1996 och räntan på de lån som bolaget beviljar.

2 §

Statsrådet har också rätt att på de villkor som statsrådet bestämmer ge förbindelser om att staten skall betala de valutakursförluster som eventuellt föranleds av de utländska lån som bolaget upptar 1990—1996 för att finansiera de lån som bolaget beviljar.

Denna lag träder i kraft den

199 .

